RUSKI INWALID

No 146.

ŚRODA. 25 Czerwca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Angliia. Włochy. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 25 Czerwca.

Reskrypt Jego Cesarskiey Mści.

Rzeczywistemu radcy taynemu Dmitryiew.

W Dowod szczególnego zadowolnienia naszego zaponiesione przez was trudy w wykonaniu szczególnie wam przez Nas danego poruczenia, Nayłaskawiey mianuiemy was Kawalerem Orderu Swiętego Xiążęcia *Włodzimierza* pierwszego stopnia, a dołaczaiące się tegoż orderu znaki, rozkazuiemy wam włożyć na siebie i według przepisów nosić.

Zostaię przychylny dla Was.

ALEXANDRA

Carskie Sieło
16 Czerwca.
1819 roku.

z Irkutska 9 Kwietnia.

Dnia 5 b. m. panował tu tak strarzny i silny wiatr iakiego od dawna niepamiętaią. Dachy z domów zrywał, i łomał, wywracał całe bydowy, i wyrywał z korzeniem ogromne drzewa. Mieszkańcy oczekiwali przy tem zdarzeniu trzęsienia ziemi iak to zwyczaynie trafia się tu przy takich wichrach, lecz tą razą aż we dwa dni dopiero to iest 7 b. m. nastąpiło i tak było mocne iż w kosciołach lichtarze padały, żyrandole, kołysały się i dzwony same dzwoniły, a w domach naczynia będące w szafach brzęczały, sprzęty zsuwały się z mieysc swoich, okienice i drzwi pękały. Wzruszenie raz tylko dało się czuć i nietrwało nad trzy sekundy.

z Tyflis 13 Maia.

Dnia 8. b. m. We wsi *Małych i Wielkich Owczałach* w powiecie Tyfliskim leżącey padał grad niezmiernie wielki, ważył poł funta i w wielkości dochodził iaia gęsiego. Pozabiiał wiele ptaków, owiec i innych domowych zwierząt; zboża wszystkie powybiiał.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

ANGLIIA.

z Londynu, 12 Czerwca.

Przybył niedawno do Liwerpool okręt

który w czasie żeglugi swoiey od wyspy Jamaiki o siedm dni drogi od niey napotkał ogromną górę z lodu.

Dnia wczorayszego była ostatnia wyprzedaż z publicznego targu wybornego gabinetu historyi naturalney należącego do Pana *Buliogh*. Większa iego połowa nabytą została do Gabinetów: Paryzkiego, Berlińskiego, Amsztardamskiego i Edymburgskiego, iako też i dla muzeum Brytańskiego. Jutro maią się wyprzedawać ostatnie osobliwości z tego gabinetu; to iest kocz Napoleona podróżny wzięty w bitwie pod Waterloo z całą uprzężą srebrną i innemi przydatkami.

Lwica znayduiąca się w zwierzyńcu tuteyszym w Dower urodziła w tych dniach dwoie lwiąt. Matka i dzieci należycie są zdrowe. W zwierzyńcu tym ustawnie zbiera się wiale ludu dla przypatrzenia się obiadowi tey lwiey rodziny. Oyciec zawsze na pierwszem zasiada mieyscu i przewodniczy. Codzień w tęż samą godzinę można widzieć obiaduiących dwóch starych i dwóch młodych lwów.

Dnia 17 b. m. będzie się obchodzić dzień urodzin Xiężęcia Reienta. Dwór ma bydz w dniu tym w Bucgingham House.

Donoszą z Edymburga że w końcu przeszłego miesiąca ciągle przez kilka dni padał grad w Szkocyi południowey, i przytem spadło śniegu aż do szesciu calów głębokości.

Ze smutkiem oznaymniemy że rozruchy w Carlisle niesą ieszcze uspokoione. Przedkilku dniami składano tam radę, na ktorey Mer przewodniczył, a delegowani od rzemieslników zasiadali; lecz na nieszczęscie niemnaleziono srodków ugody. A tak wyrobnicy dotychczas iescze niczym się niechcą zatrudniać.—

Włochy.

z *Neapolu*, 2 *Czerwca*.

Powiadaią że Cesarz Austryiacki zaprosił Króla Jmsci Sardyńskiego do widzenia się z sobą w Milanie; niemniey też roschodzi się pogłoska, że *związek włoski* ma nastąpić (Włochy, dodaie iedna zagraniczna gazeta są teraz złożone tylko z ośmiu rozmaitych rządów; A kiedy Reient Łukieski otrzyma Parmę to liczba rządów do siedmiu zredukowaną zostanie. Nadto, wszystkie te prowincyie wyznaią religiią Katolicką maią rządy monarchiczne i kiedy Austryia przystąpi do ich związku będą ze wszech stron zabespieczone, wyiąwszy chyba tylko *iedno mocarstwo zagraniczne*. A tak związek Włoski nierownie mniey napotka trudności aniżeli Niemiecki do którego 39 głów korowanych i Monarchów panuiących należy.)

ROZMAITOŚCI.

Wyimki z opisania odbytych podróży przez officera służby morskiey Rossyyskiey Broniewskiego.

(z Rossyyskiego.)

Portsmouth.

Za iedwie Eskadra nasza stanęła na kotwicach, natychmiast bacik od okrętu o stu działach, na ktorym powiewała flaga Admirała *Montegu*, głownego kommendanta portu Portsmutskiego przybiła do *Jarosława*, (okręt Rossyyski) w celu powinszowania szczęsliwego przybycia i umowienia się o wzaiemnych salutowaniach, w których Anglicy zawsze szukaią pierwszeństwa. Od pewnego iednakże czasu stali się grzeczniey-szemi dla Admirałow Rossyyskich i teraz na pietnascie wystrzałów z naszey strony podabnąż odpowiedzieli liczbą.

Ledwieśmy zebrali żagle, a iuż mnostwo ciekawych wstąpiło na okręt nasz dla przypatrzenia się wszystkiemu: Otyłe i czysto ubrane przekupki pływały koło nas na małych łodziach; przedawały świeże iarzyny, chleb, smiatankę masło i t. p.—Jeden z ciekawych przybyłych dla przypatrzenia się okrętowi niezmiernie sobie podobał iego budowę, i cieszył się widząc maytków Rossyyskich wesołych i rzezwych; drugi zapraszaiąc nas do swoiey oberży nazywał ią naylepszą w miescie; Kupiec z grzecznym ukłonem rozdawał nam adressa dla znalezienia sklepu iego, a razem drukowany reiestr wymieniaiący rozmaite towary i ich ceny; Antreprener teatru zapraszał nas na widowisko i obiecywał przez uszanowanie dla oficerów Rossyyskich oświecić wspaniale loże. — Nakoniec bat unoszący przynaymniey ze sto kobit pięknie ubranych przybliżył się do nas i prosił pozwolenia weyscia na okręt dla przypatrzenia się żeglarzom Rossyyskim lecz niemogąc przyiąć musieliśmy odmowić weyscia na okręt, choć uczynić tę dla nich grzecznosć byłoby dla nas

bardzo miło. (*) Bat z wodą (**) iescze drugi z mięsem i zieleninami wkrotce także przybyły do eskadry naszey. Słowem grzeczność zwierzchności Angielskiey tak była wielka, iż nieschodząc z okrętu mogliśmy mieć wszystko, czego tylko życzyć sobie można.

Spidtghet

Tak się nazywa port Portsmoutdski, zawarty między wyspą *Waydt* i miastem. W nim wygodnie może się pomieścić 3000 okrętów. Będąc głównym punktem gdzie się woienne i kupieckie zbieraią statki może bydz nazwanym naywiększym portem w swiecie; iakoż nigdzie niema takiego, w którymby tyle oktętow mieściło się razem przychodzących tu z nayodleglejszych kraiow kuli ziemskiey. Tu w każdym czasie iest eskadra albo dwie przeznaczonych tylko do krążenia w kanale. Tu przychodzą także okrętu kompanii Wschodnio i zachodnio Indyyskiey dla otrzymania pomocniczego przykrycia i odbycia karantyny Zadną miarą niemogłem zliczyć wiele wchwilę naszego przybycia było w tym porcie statków, Maszty albowiem bliższych okrętów, zasłaniaiąc odleglejsze czynią podobieństwo tego mieysca do miasta bardzo ludnego, gdzie wszystko iest wruchu i nieustanney czynności. Zatoka Nidelska leżąca na północ wyspy *Waydt*, także wezbranie i opadanie wody w przeciągu każdych sześciu godzin następuiące, pozwalaią okrętom w każdym czasie a nawet i przy wiatrach przeciwnych wygodnie zbliżać się do brzegu lub się od niego oddalać, i to iest co port woienny naybardziey zaleca. Głębokość zas iego iest od pięciu do 14 sążni: Wchodzi się do niego z strony południowey.

Rzut oka na miasto.

Czas dżdżysty i mglisty, gęste obłogi i tuman zakrywały przed nami zupełnie miasto; iednakże nieprzyiemny zapach węgli ziemnych czulismy aż nadto. We trzydni dopiero kiedy się wyiaśniło niebo, z wielką niecierpliwością wziąwszy z sobą trzech towarzyszów wsiadłem do czółna i udałem się do miasta Ledwiem stanął na brzegu naypierwszem było spotkaniem naszem piany maytek, który prosił mnie o pozwolenie bicia się na kułaki z maytkiem naszym. Mundury nasze haftowane zwabiały do nas pospólstwo. Kupy iego okrążały nas tak, że ledwie mogliśmy przeciskać się po ulicy. Przechodząc po *trotoarach* i dążąc niewiedzieć gdzie, wyszlismy na plac paradny, spotkaliśmy tam pięknych chłopczyków z torbeczkami i xiążkami w ręku, rzucili się do nas natychmiast i idąc przodem wołali „*Ruszyn dobra, Ruszyn dobra!* . . . . . Piękne przywitanie, lecz ponieważ są to wyrazy iedyne Rossyyskie które umieią Anglicy, czasami przeto biorą się i wznaczeniu przeciwnem. Za temi szły małe Angielki w kapotkach i słomianych kapelusikach niosąc w ręku koszyki; Te niebyły tak smiałe; ledwie niektore i to zapłonione od wstydu rzucały na nas spoyrzenia nieśmiałe. Spostrzegliśmy wywieszony znak z nadpisem złotemi głoskami: *Gotowość usług dla Oficerów Rossyyskich*, zatrzymało to nas. Wchodzimy na ganek, daley do obszernych sieni. Kilku chłopczyków rzuciło się do nas, iedni czyscili nam buty, drudzy mundury i zato potrzebowali po szylingu. Wchodziemy do drzwi, odzywa się dzwonek i tuż przy progu spotyka przystoyny i pięknie ubrany męszczyzna, w iedwabnych pończoszkach elegantskich trzewiczkach, ufryzowany, uperfumowany przy dwóch zegarkach czy może tylko przy dwóch łancuszkach pięknie się nam kłania. Możebyśmy się i długo wahali za kogo mamy iego przyiąć, gdyby milcząca i pełna uniżoności iego postawa, nie przekonała nas że to służący oberzy. Ukłoniwszy się nam powtóre pokazał pokoy w który gdyśmy weszli, spostrzegliśmy rozrzucone po oknach i stole ledwie nie z całego swiata, a przynaymniey z większey iego połowy gazety. Pełno było gości, każdy w kapeluszu, zaięty był czytaniem i ani ieden na nas niespóyrzał chociażesmy się i ukłonili temu milczącemu towarzystwu wchodząc. Wesoły szmer zdrugiey strony zwabił nas do ubocznego pokoiu, gdzie znaleźliśmy oficerów naszych prawie z całey eskadry. Nie należy powtarzać co iuż tylu powiedziało o ochędóstwie i porządku oberż Angielskich: rozu-

(*) Według ustaw Morskich same tylko żony maią prawo wstępować na okręt przybyły dla widzenia się z mężami swoiemi i to tylko po capstrzyku w porcie.—

(**) Woda nalewa się w dolną część batu wyłożoną ołowiem i zapomocą pomp gdy się bat przybliży do okrętu rychło i wygodnie przelewa się w beczki iego.

miemy tylko nieodrzeczy wspomnieć, że tam iak nayczęściey trzeba mieć w ręku worek, który iak kolwiek byłby ciężkim badzo prędko pozbędzie się ciężaru. O szóstey dano nam obiad; Sam gospodarz starzec szanowney powierzchowności i grzeczny, przyymował nas i ugaszczał uprzeymie, za każdym połmiskiem pytał się, czy dobrze czy się nam podoba. Zręczność służącego była zadziwiaiąca, ieden tylko a trzydziestu osobom usługiwał i wszędy pospieszał w porę. W teyże oberzy i nocowaliśmy. Nazaiutrz rano przyniesiono nam razem z herbatą sniadanie i gazety. Gazety i dzienniki dla Anglików są tak koniecznym żywiołem iak powietrze do życia. Ranek iest poswięcony rozmowom politycznym i sprzeczkom, a kobity nawet tak doskonale umieią Jeografiią że pokażą na karcie mieysce każdey bitwy i wytłomaczą plan i obroty woyska. Cudzoziemców przybyłych raz pierwszy do Anglii zadziwia czynność tego narodu, pracowitość i iego ochędostwo, Od rana dowieczora każdego znaydziesz zatrudnionego sobie właściwą pracą, uyrzysz w miescie taki ruch iakiego nigdzie widzieć niepodobna. Każdy spieszy do mieysca swoiego przeznaczenia wielkiemi krokami, które zdaią się dopomagać do myslenia o interessach. Tu nienaiedzie na nikogo poiazd; nawet kobiety niewstydzą się chodzić piechotą; i to uwalnia od nieprzyiemnego łoskotu poiazdow i pomaga do zdrowia. Sciany zewnętrzne domów, *trotoary* i mosty, są dziwnie czyste i piękne; Ustawicznie albowiem myią i zmiataią. Okna w domach tak są czyste iż zdaie się że szkła prawie niema. Domy powiększey częsci nietynkowane; lecz piękna robota cegły z którey są murowane tem przyiemnieyszy czyni widok. Niektore nawet są drewniane i obite deskami; lecz od murowanych rozróznić ich niemozna: sciany zewnątrz są w niektórych mieyscach nabiiane ostremi ułamkami skały, i gdy z rana skropią ie wodą, swiecą się od promieni słońca iak drogie kamienie. Drzwi mahoniowe lub pod Mahoń malowane prowadzą na wschody. Doł zaięty iest sklepami rozmaitych towarów, które tak są sztucznie za szkłem poroskładane, iż mimowolnie przywleką i zachęcą do kupienia. Weydź do sklepu sukien: Kupiec niemowiąc ani słowa podaie Xiążkę z próbkami i wyrażoną ceną. Wybierzesz niemówiąc ani słowa, zapłacisz i kiedy się spytaią co chcesz aby uszyto, i na kiedy? Odpowiedz tylko frak przez parę godzin, a bądź pewny że na naznaczoną minutę wszystko wygotowano będzie. Gdybyś na kilka tysięcy rubli kupował, wybierz towar, zapłać według ogłoszoney taxy, a bądź powien że do kwatery twoiey wszystko odesłane będzie w mierze i wadze bez naymnieyszego uchybienia.

Ses Hymery. (*)

Niewiasta pewna w Syrakuzie nazwiskiem *Hymera*, widziała razu iednego we śnie że wstępowała do Nieba. Przypatrzywszy się tam wszystkim Bogom, spostrzegła człowieka zdrowego i silnego; twarz iego była czerwona i w brodawkach, przykuty był łancuchami pod tronem Jowisza. Ciekawa wiedzieć ktoby to był taki, zapytała młodego przewodnika swoiego o imie tego straszydła? Młodzieniec odpowiedział iey, że to był zły duch, czyli niesczęsne przeznaczenie Włoch i Sycylii, i dodał że gdy go stąd uwolnią wiele sprawi niesczęścia tym kraiom. Nazaiutrz ta kobita opowiadała wszystkim widzenie swoie we śnie. Po nieiakim czasie kiedy Dyonizyusz tyran zawładał Sycyliią, *Himera* chciała go widzieć iak będzie wieżdzał w tryumfie do Syrakuzy; lecz iakież było iey podziwienie gdy w nim poznała owo straszydło, które w czasie podroży swoiey przez sen do nieba, widziała pod tronem Jowisza. Tyran dowiedziawszy się o tey okoliczności ukarał śmiercią *Hymerę*.

(*) z Valer: Maxima.

WIADOMOŚCI OKRĘTOWE.

Po 21 Czerwca przybyło do portu Kronsztadskiego 443 a wyszło stamtąd 188 okrętów.

W PETERSBURGU
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.